

Bazen Kantrida

Baredžice

park Mlaka

Komitet

Fenice

Palach

Iskra

Kod Socijalnog

Riječka pivnica

Kont

Pothodnik

Tower

Terminal

Nina

Capitano

Gat

Sky

Delta

Edukativno-istraživački projekt *Srednjoškolci u javnom prostoru* namijenjen je tinejdžerima, učenicima srednjih škola koji su u njemu istodobno aktivni subjekti koji istražuju i objekti vlastitog istraživanja. Predmet istraživanja bili su javni prostori u gradu Rijeci i načini na koje ih koriste srednjoškolci.

Cilj je bio potaknuti srednjoškolce na promišljanje vlastitog kretanja, korištenja i ponašanja u javnim prostorima, osloboditi i artikulirati njihove glasove u iskazivanju vlastitih potreba, povećati znanja o povijesnim, društvenim i ekonomskim faktorima koji određuju javne prostore, razvijati zanimanje za umjetnost koja nastaje u javnom prostoru i koja se referira na javni prostor te njezino razumijevanje.

U projekt koji je pokrenut u Odjelu edukacije Muzeja moderne i suvremene umjetnosti, u školskoj su se godini 2012./2013. uključili kao mentori profesori četiriju riječkih srednjih škola. Anketu za sociološko istraživanje u kojemu je ispitano 196 učenika iz sve četiri škole uključene u projekt, sastavili su pod vodstvom Željka Maurovića, prof. sociologije i filozofije, učenici Srednje talijanske škole – Scuola media superiore Italiana, a podatke su statistički obradili učenici Davida Karasmana, prof. sociologije i filozofije u Gimnaziji Andrije Mohorovičića. Individualni i grupni rad učenika na istraživanju odabranih lokacija i kreativnom rješavanju opreme prostora pratila je mentorica Laura Herceg, mag. art. educ., u Školi za primijenjenu umjetnost, a učenici Građevinske tehničke škole istraživali su odnose tijela

u javnom prostoru pod mentorstvom profesorica likovne kulture Branke Batričević i Asje Rukavine Bikić.

Projekt koji propituje javne prostore te neformalno i uglavnom nekontrolirano okupljanje srednjoškolaca u njima, izveden je kao dodani sadržaj unutar zadanog okvira školskog sustava. Predstavljen je i konvencionalnim formatima institucionalne, galerijske prezentacije, čime tema nije iscrpljena, niti je projekt zatvoren. Moguće ga je dalje razvijati na različitim razinama – od sustavnog i kompleksnog (terenskog) istraživanja cjelokupne srednjoškolske populacije grada Rijeke, preko poticanja promjena u oblikovanju urbane opreme i namjene javnih prostora prilagođenih potrebama mladih, do izravnih, malih umjetničkih intervencija u prostoru, suradničkih projekata i aktivističkih akcija koje uključuju srednjoškolce kao aktivne korisnike tih prostora.

Konceptija projekta, voditeljica:
Milica Đilas, prof., viša muzejska pedagoginja, MMSU

Zahvaljujem profesoricama i profesorima riječkih srednjih škola Branki Batričević, Lauri Herceg, Asji Rukavini Bikić, Davidu Karasmanu i Željku Mauroviću, bez čijega volonterskog rada projekt ne bi mogao biti realiziran.

Edukativno-istraživački projekt *Srednjoškolci u javnom prostoru* osmišljen je i realiziran kao popratni program *Spajalice – serije umjetničkih intervencija u javnom prostoru* Muzeja moderne i suvremene umjetnosti, u sklopu EU-projekta *Soft Control*.

Tiskanje deplijana omogućeno je sredstvima Ministarstva kulture Republike Hrvatske

Izdavač: Muzej moderne i suvremene umjetnosti, Rijeka *Za izdavača: Slaven Tolj *Urednica: Milica Đilas *Tekst: Milica Đilas, Laura Herceg, Željko Maurović, Asja Rukavina Bikić, Branka Batričević *Lektura i korektura: Gordana Ožbolt *Grafičko oblikovanje i priprema: Studio Kindin *Tisak: Tisak Zambelli, Rijeka *Broj publikacije: 319 *©MMSU, Rijeka 2013.

Muzej moderne i suvremene umjetnosti
Museum of Modern and Contemporary Art
Dolac 1/II, 51000 Rijeka, Croatia
Tel. + 385 51 492 611, Fax + 385 51 492 623
e-mail: mmsu-rijeka@ri.t-com.hr, mmsu@mmsu.hr
www.mmsu.hr

SREDNJOŠKOLCI U JAVNOM PROSTORU

Edukativno-istraživački projekt

Rezultati istraživanja i
izložba učeničkih radova
29. svibnja 2013. u 12 sati
Mali salon, Korzo 24, Rijeka

Istraživanje o mjestima okupljanja riječkih srednjoškolaca i njihovi stavovi o problemima na koje nailaze (sažetak)

U sklopu opsežnijeg projekta MMSU-a pod nazivom *Srednjoškolci u javnom prostoru*, koji je osmislila i vodila viša muzejska pedagoginja Milica Đilas, provedeno je istraživanje zamišljeno tako da pridonese razumijevanju ponašanja i kretanja srednjoškolaca u javnim prostorima grada Rijeke. Pritom su učenici srednjih škola smatrani i aktivnim subjektima (osmišljavanje upitnika, statistička obrada podataka dobivenih anketom) i objektima istraživanja, odnosno ispitanicima koji su odgovarali na pitanja iz upitnika. U istraživanju su kao ispitanici sudjelovali učenici Gimnazije Andrije Mohorovičića, Građevinske tehničke škole, Srednje talijanske škole u Rijeci – Scuola media superiore Italiana a Fiume i Škole za primijenjenu umjetnost u Rijeci.

Upitnik su osmislili članovi sociološke grupe Srednje talijanske škole u Rijeci pod nadzorom nastavnika Željka Maurovića, prof. sociologije i filozofije, a podatke dobivene anketom statistički su obradili učenici Gimnazije Andrije Mohorovičića pod mentorstvom Davida Karasmana, prof. sociologije i filozofije. Prikupljanju podataka svoj su doprinos dale i profesorica Laura Herceg iz Škole za primijenjenu umjetnost u Rijeci te profesorice Branka Batričević i Asja Rukavina Bikić iz Građevinske tehničke škole.

Upitnik je bio koncipiran tako da ispita u kojim se javnim prostorima grada Rijeke zadržavaju srednjoškolci, kakav odnos imaju prema njima te njihove primjedbe o samoj prirodi tih prostora i okupljanja u njima.

Indikativno je da više od polovice ispitanih srednjoškolaca odgovara kako svoje slobodno vrijeme provodi u zatvorenim prostorima (57, 66%), a iz sljedećih je odgovora vidljivo da je uglavnom riječ o barovima i kafićima. Na otvorenome boravili njih 54 (27,55%), dakle gotovo trećina od ukupnog broja ispitanika, iako je anketa provedena u veljači i u ožujku 2013., po, za Rijeku, netipično hladnom i kišovitom vremenu!

Na upitnikom ponudenu listu javnih prostora u pretpostavljenoj geografiji njihova kretanja, koju su sačinili članovi Sociološke grupe Srednje talijanske škole u Rijeci, njihovi vršnjaci nisu reagirali posve pozitivno. Čak je 62,28% (71 ispitanik) odabralo „nešto drugo“ pa su tako pridonijeli širenju opsega točaka i mjesta okupljanja. Ipak, kada je o ponuđenim mjestima u upitniku riječ, najviše ih je zaokružilo Kont (59 ispitanika), pa Gat (36), Fenice (31), Podvožnjak (23), no još uvijek ih je velik broj (107

ispitanika) naveo „nešto drugo“. Evo samo nekih od dopisanih mjesta: Bazen Kantrida, Palach, Terminal, Delta, Baredice, Galerija suvremene umjetnosti (!?), Sky, Capitano, Nina, Riječka pivnica, kod Socijalnog, park Mlaka, Iskra, Tower, Komitet (!?), Klub mladih...

Velik broj onih koji se okupljaju vani (parkovi, ulice, trgovi, podvožnjaci...) ima svijest o neadekvatnom prostoru i oskudnoj opremi urbanih prostora. Prema njihovom mišljenju, prostori su takvi jer „nema javnih WC-a, nema klupa ni svjetla, nema grijanih prostora itd.“ Stara boljka se i ovdje pojavljuje: nedostatak, pomanjkanje noćnih linija javnog prijevoza.

Očigledno je da oni koji se okupljaju u barovima i na otvorenom konzumiraju alkohol, što je, tako reći, javna tajna našeg društva. „Više trgovina otvorenih do kasno u noć, jeftinija cuga, besplatna (!) piva...“ i slični odgovori na to što im nedostaje, pokazuju da više-manje uspješno slijede kulturološki model odraslih jer je evidentno da društvo tolerira i potiče konzumiranje alkohola (dovoljno je samo vidjeti kampanje pivskih kompanija koje pije piva izjednačuju s održavanjem dobrog prijateljstva).

Za kraj, evo mišljenja jedne 16-godišnjakinje koja je, držimo, na ponos svoje generacije: „Trebalo bi se (sve!) malo uredit (oslikat) i naći beskućnicima koji se tamo zadržavaju normalan smještaj.“ Uočite da je tu spomenuto, u jednoj rečenici, nekoliko važnih momenata urbaniteta – ljepota/ružnoća javnih prostora u kojima boravimo, senzibilitet za nesreću drugih i smisao za red u prostoru koji, sudeći prema zatečenom stanju na našim ulicama, nedostaje mnogim sugrađanima.

Cilj ovog istraživanja, provedenog kvotnim uzorkom na 196 srednjoškolaca i srednjoškolki u dobi od 16 do 19 godina, nisu bili spektakularni rezultati. No temeljem dobivenih rezultata može se zaključiti da suvremeno društvo u nas minorizira

problem adolescenata i njihove potrebe pa se u javnom diskursu i medijima često etiketiraju „djecom“ i oni koji to nisu. Petnaest-, šesnaest-, sedamnaest- i osamnaestogodišnjaci ni biološki ni psihički, još manje sociokulturno, nisu djeca, već skupina mladih sa specifičnim značajkama, koje tek treba upoznavati, a ne prepuštati hirovima konzumerističke ekonomije kreiranja zadovoljstva.

Poželjno bi bilo dočekati kompleksnija i temeljitija mišljenja/istraživanja o tomu tko su MLA-DI i ŠTO s NJIMA. Ne držati ih u „stanju nezrelosti“ pa ih onda – iznenada više nisu „djeca“ – proglašavati našim uzdanicama, jamstvom naše budućnosti.

Željko Maurović, prof. sociologije i filozofije

Cjelovit tekst istraživanja pročitate na www.mmsu.hr

U projekt Muzeja moderne i suvremene umjetnosti u Rijeci *Srednjoškolci u javnom prostoru* uključili su se učenici 2a razreda Grafičkog odjela Škole za primijenjenu umjetnost u Rijeci.

Četrnaest učenika istraživalo je prostore u kojima se mladi najčešće druže. Nakon fotografiranja, timski su razradili odabrane prostore: Deltu, kompleks Benčić, Kont, Trg J. B. Jelačića, Gat Karoline Riječke, Sušački pothodnik i Palach. Svaka skupina promišljala je o prilagodbi tih prostora mladima u funkcionalnom i vizualnom segmentu. Redizajnirali su ih dodajući funkcionalne elemente, razmišljajući o njihovoj obliku i usklađenosti materijala. Kreirane oblike ucrtali su i obojili na fotokopijama fotografija.

Tijekom realizacije projekta učenici su učili likovno razmišljati i vrednovati vlastite i tuđe uratke na temelju svladanoga likovnog jezika. Osnažili su interes, stav i ukus za različite pravce i područja umjetnosti. Poboľjšali su komunikacijske, organizacijske i socijalne vještine. Razvili su sposobnosti za prepoznavanje problema i pitanja na koja treba pronaći odgovor, za planiranje i provođenje istraživanja, oblikovanje obrazloženih zaključaka te iznošenje rezultata svojeg rada.

Mentorica: Laura Herceg, mag. educ. art, Škola za primijenjenu umjetnost u Rijeci

Postavljamo pitanje kako srednjoškolci doživljavaju javni prostor. Vide li čovjeka u javnom prostoru samo kao potrošača? Prateći njihovo kretanje istražujemo nestajanje – postojanje javnih prostora namijenjenih građanima – srednjoškolcima. Kakvi se sadržaji nude?

Učenici svojom šetnjom is crtavaju kartu grada. Otkrivajući grad, istovremeno označuju točke susreta i smjerove svakodnevnih kretanja. Dijelovi tijela kostur su grada – ruka izrasta u oglasnu ploču, čučanj traži vrtanju (postaje automobil). Imaju li javna mjesta atribute kojima bi opravdali svoj naziv?

Svojim noćnim bivanjem prisvojili su dio javnog prostora za svoju osobnu uporabu. Mogu li vlastitim htijenjem ispuniti zahtjeve javnih površina? Pretvaraju li se u fluidnu masu neuporabljivu u novom jutru ili ostavljaju neizbrisiv trag?

Kako pomoći mladima, što nam je činiti? Trebaju li samo mladi pomoć, imaju li ostale dobne skupine sadržaj potreban kako bi udisali kulturu gradskog zbivanja?

Možemo li se nadati oplemenjivanju javnih površina u doba kaotičnog razvoja i nicanja spomenika konzumerizma?

U projektu sudjelovali: 3. razred dizajnera unutrašnje arhitekture te nekolicina učenika iz 3d, 2d i 2. razreda arhitektonskih tehničara Građevinske tehničke škole u Rijeci.

Mentorice: Asja Rukavina Bikić, prof. lik. kult., i Branka Batričević, prof. lik. kult., Građevinska tehnička škola

